

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe o lună . 2 .

Nrui de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrui de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Băncile noastre.

(*) Instituțiunile cele mai de preț ale vieții noastre naționale sunt băncile. Ele sunt o viue mărturie a puterii de inițiativă, a hărniciei și cinstei românești. Unele dintre ele sunt tari ca stânca, pe care n-o despică în două nici cutremurul de pământ: au trăit zile grele fără să se clatine! Bani depuși acolo spre fructificare sunt ca păziți sub lacăt, iar împrumuturile date cu temein, încât nu poate fi teamă de vre-o pierdere oarecare. Până și străinii au încredere în băncile românești. Dovadă milioanele lor date în păstrarea acestor bănci și legăturile ce le caută cu noi.

Nu e mai puțin adevărat însă, că în vremurile din urmă se desfășură între băncile românești o întrecere care este o adevărată primejdie națională. Bine să înțelegem incururile. Nu e vorba de concurența sănătoasă a câtorva bănci mari din care pentru popor isvorește un bine: bani cu mai puțină camătă, ci e vorba de înființarea băncilor-ciupercei, cari vrând nevrând fac o cămătărie neiertată. Altfel nu se pot susține pe terenul financiar. Pentru că ele sunt înființate nu din trebuințe adevărate, ci mai adese din ambițiuni, renume, interese și răsbunări personale. Am putea scrie, în privința asta o carte întreagă, cea mai tristă pagină a vieții noastre obștești, ținta noastră este însă nu să ocărâm și să supărăm pe unii ori pe alții, ci să contribuim la lecuirea unui rău cunoscut și recunoscut de toți.

Nu mai este adecă azi un singur român de frunte, care să nu știe și să nu mărturisască marele adevăr, că luptele cele mai înverșunate să dau azi în jurul băncilor, că patimele mai ales în jurul acestora se deslanțuiesc. »Scoală-te tu, să mă așez eu«, — »De ce n'am fi și noi«, — nicăiri nu se accentuiază mai des, ca la bănci. Iar valurile pornite de luptele acestea nu se mărginesc la zidurile ori adunările generale ale băncilor, ci ele merg mai departe, cuprind întreaga noastră viață. Au înfrurire asupra afacerilor bisericesti, sociale și politice. Ne grupăm nu în jurul vre-unui program, ci în jurul — băncilor. Câte bănci, atâtea bisericuțe, atâtea partide. Și om să fie cine să-i știe împacă pe toți în momente de grea cumpănă, când cauza națională cere credință și iubire între toți cei d'un sânge.

Să recitim numai cu luare aminte corespondența ce am primit zilele acestea din Sebeșul-săsesc, un centru românesc de mare însemnatate, cu fruntași vrednici de altfel și cu un popor care în afacerile naționale poate fi luat ca pildă. Și totuși cei câți-va cărturari n'au putut încăpea la o bancă, ci s'a ivit zavistie între ei, din zavistie s'a născut o — bancă, iar din împerecherile acestea o stare de lucruri cari îi pun pe grijă pe corespondentul nostru (om de bine în tot înțelesul cuvântului) și l'indeamnă să pomenească răul chiar când de altfel ne scrie despre lucruri îmbucurătoare: despre o adunare poporală care a strâns la un loc pe toți frații... I-a strâns însă numai pe o zi, încolo ceartă în partidul național local,

ceartă la primărie, ceartă la reuniunea de cântări, a meseriașilor, ceartă în biserică, ceartă pe toate cărările... Și e o adevărată vânatoare de oameni... Pe protopop îl întind de pulpană, ca să și-l câștige fiecare dintre cele două bănci, pentru ca printr'ansul să ajungă la depunerea banilor bisericesti; una din partide scoate foaie care nu place celeilalte; certurile au degenerat în bătăi, s'a ajuns la proces de presă între fruntași... Pe scurt: o mizerie nu se poate mai tristă și mai rușinoasă.

Cu alte variațiuni se petrec cam aceleași lucruri până și în frunțașă comună Seliște, podoaba satelor românești. Băncile au ajuns adevărat viespar...

Și în câte alte locuri aceleași năcazuri.

Frunțașul cutare cere post pentru ginerele ori pentru vre-un fia al său. Ceilalți contra-zic, fie că li-se încrucișează astfel interesele, fie că tem poziția băncii... Și d'odată ne pomenim în câte o sărăcie de sat câte cu două bănci, cari se sapă una pe alta și sunt o pricină de vrajbă nemaipomenită. Iar poporului numai rău i-se face. Căci fiind apetiurile principiul conducător, iar nu *priciperea omului specialist care ar trebui să fie covârșitoare pretutindeni*, se produce o concurență nesănătoasă, care ruinează și băncile de acest soi, și pe clienții căzuți pradă acestor improviziări nesănătoase.

Am ajuns, în privința asta, în ora 11. Ahea mai este vreme pentru reculegere. În tot cazul cei pe cari îi privește, sunt datori să se gândească bine ce fac și cât mai este putere, să se oprească pe povârniș, să re-

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA.

Congresiștii presei în Weimar.

De Horia Petra-Petrescu.

Liniștea cimitirului celui vechiu din Weimar, unde zac osemintele lui Goethe și Schiller, a fost întreruptă zilele trecute de pașii unei cavalcade. E obișnuită promenada, care duce la mauseleul princiar, cu peleginajul oamenilor la cele două coșinge din penumbra cavoului. Nu există mărime, care să nu pelegrineze odată în viață la această Meccă literară.

Zilele trecute au pelegrinat ziarisții tuturor națiunilor culte la mormintele lor. Au ținut reprezentații presei — după cum se știe — un congres internațional în Berlin și a fost cu neputință, ca fiind odată în Germania, să nu vadă orașelul unde a trăit Goethe aproape 50 de ani, unde a scris pe „Faust“, unde a intrat pentru prima oră unitatea culturală a Germaniei.

O parte a congresisților străini s'au folosit de ocazie și a zosit cu tren special în Weimar. Să fi fost vre-o 350.

I-am văzut venind dela gară, cete-cete. Gara nu e departe de oraș, e legată cu promenazi de stradele principale și eră un timp frumos de să te fi plimbat zile întregi.

Deputației, care a plecat după banchetul dat în onoarea ziarisților într'unul din hotelurile principale, i a fost dat să vadă cimitirul în întreaga sa splendoare. Se apropie toamna. Frunzele au pălit deja — încep să cadă, să se resfiră pe dălmele de pământ, unde au fost îngropate, asemeni lor, ființe omenești, cari s'au sbuciumat și ele, cari au înverzit odată și ele. Și jocul culorilor, dela verdele deschis, până la roșii însângerat, și tăcerea răspândită (un mic izvorăș de marmură din când în când, adus printr'un scoc) și băncile solitare răspândite ici-colea, te invită să-ți dai de pe umeri gândurile meschine, gândurile măruntelumești, ca o haină prea grea, care ți apasă numai și-ți nimicește țaria. Te simțești mai bun, mai nobil, ridicat, primenit sufletește în apropierea sicriilor Astora două. Firește, trebuie să ai inimă ca să simțești, ca să poți pricepe, căci pietrilor nu poate să le vorbească nimeni.

Și și-au plecat capul descoperit toți cei din solia mântuitorilor condeiului și a pășit unul din ei cu două cununi mari de lauri și le-a pus la

picloarele coștiugelor din lemn de mahagon și a roștit cu glasul plin de greutate o frază simplă (căci cu cât e mai simplă o frază și cu cât e spusă mai cu tărie, cu atât e mai grea în privința valorii sale):

„Congresul al 12-lea internațional al presei preamărește pe marii noștri poeți.“

Eră german acela, care rostise vorbele și ochii li schinteiau, puteai citi în ei mulțămăta sufletească că l-a fost dat să arate streinilor două picături (căci ce suntem noi, oamenii, decât o picătură în oceanul nemărginit?), două picături, cari au oglindit într'însele întreaga bogăție a curcubeului, cu putere măiastră.

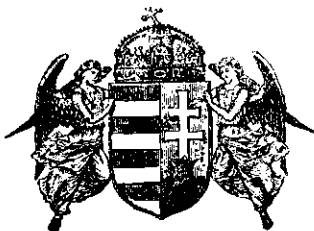
Și până când luminile pălpătau molcom în jurul sicriilor, lăsând să se vadă sutele de cununi vestezite, coroanele de argint dela căpătăiul fiecărui sicriu: daruri ale femellor germane și — mai departe — sicriul marelui mecenat Carl August, până atunci fiecare neam reprezentat la congres a încercat să talmăcească în cuvinte, omagiile față de memoria celor doi. Se desprindea din șirul tovarășilor săi oratori și rostea câteva vorbe în limba sa, vorbe dela inimă, din suflet.

În numele francezilor, Taunay, plin de emoție

Neumann M.

Marc deposit de

haine pentru bărbați, băeți și fete.

furnisorul curții ces. reg. în Arad.

A apărut prețurentul ilustrat al articlilor
recunoscuți de calitatea cea mai bună.

La dorință gratuit și scutit de taxă.

vină la principiile adevărate economice și financiare, iar nu să se conducă de interese meschine și de resentimente dăunătoare așezămintelor noastre de tot soiul.

Este atât de bun numele ce și-au câștigat băncile noastre, în urma unei munci îndelungate, stăruitoare și oneste în, cât cine-i destul de ușuratic ori de nepriceput să știrbească această vază își asumă o responsabilitate sub greutatea căreia se poate nimici chiar cel mai considerat fruntaș român. Cu atât mai tare trebuie să se păzească cei cari sunt noi pe terenul vieții noastre naționale!

Di Aehrenthal în clubul kossuthist. Ieri di Aehrenthal a făcut o vizită clubului kossuthist unde a discutat mult și viu cu deputații kossuthiști.

Di Schönalch la M. Sa Impăratul. Ministrul comun de război, di Schönalch a fost primit ieri la M. Sa într-o audiență lungă de $\frac{3}{4}$ de oră.

Anexiunea și kossuthiștii. În conferința de aseară a partidului kossuthist s'a discutat și chestiunea anexării Bosniei. Partidul a aprobat pe di Széll fostul prim-ministru, care nu a admis să se discute chestiunea în ședința delegațiunii pe motiv că ea nu este comună ci pur ungară, deoarece Bosnia ar aparține Ungariei în baza drepturilor istorice.

Perechea regală engleză la Berlin. O telegramă din Londra vestește că în ziua de 22 Februarie anul viitor perechea regală engleză va sosi la Berlin unde va petrece timp de vre-o nouă zile.

»Fiascul anticoaliției« este titlul știrii senzaționale pe care zările ungurești o dau cu mare bucurie. Sunt șirete grozav zările jidovești din capitală. După ce ele au plămănit singure în frica lor fantoma prelinsei anticoaliții, în scop de-a întări prin ea situația atât de subredă a guvernului, au așteptat multă vreme realizarea minciunii lor. Văzând că ea nu se înfăptuiește, au hotărât să-și execute ele singure minciuna, dând știrea că anticoaliția „s'a zădărnicit”. Precum ve-

și de vervă. În numele englezilor, Baker, din țara lui Shakespeare, în numele Svediei, a Olandei, a Austriei, a Greciei, rând pe rând, câte un reprezentant.

Grecul a spus următoarele:

»Din patria lui Homer, a lui Sofocle, a lui Pindar și Euripide aduc omagiul Greciei celui mai mare poet al timpului nou, poetului, care a simțit în sine, mai mult decât oricare altul, spiritul antic al Grecilor. Aduc de pe țărâmul Eurotului o frunză scriitorului lui »Faust«, de acolo, pe unde speră să găsească Faust pe Helena. Lui Schiller îi aduc rose, lui, poetului »Zeilor Greciei care a zis:

»Și eu sunt născut în Arcadia«.

Și au vorbit mai departe ceilalți trimiși. Au venit la rând sârbii, belgienii, portughezii, norvegienii, turcii, americanii, rușii, finlandezii, italienii, spaniolii, cel din Danemarca...

Văd pe cititorul român, că e nedumerit. Caută un nume. Numele reprezentantului nostru. A ziaristului, care să rostească în limba românească înaintea sarcofagelor, două-trei vorbe de laudă. Ca să se știe că și noi cinștim amintirea lor.

Vă caută în zădar. Nu s'a găsit nici unul din congresiști să rostească cuvintele acestea. Și ne miră. Și ne doare.

O să se spună că suntem prea formalisti: dacă nu s'a putut, dacă n'a fost cine să vorbească...

deți zările ungurești caută să-și facă informația consecventă ceea ce nu împiedică însă ca ea să fie tot — mincinoasă.

Deschiderea stagiunii Teatrului Național.

— Relație specială. —

București, 28 Sept. 1908.

A venit tocmai la timp. Odată cu cele dintâin frunze pălite teatrele de vară își pierduseră din preț. Zilele pline cu belșugul varietăților a fel de fel de întâmplări și fapte se încheiau monoton și fără interes, după obișnuitul în sus și în jos pe calea Victoriei, unde masa compactă a mulțimei rînduind șirul nesfârșit al echipagelor și automobilelor înghesuite, oferă mereu aceeași priveliște ciudată, în stăruința cu care bucureștenii țin să-și frece coatele la lumina vitrinelor încărcate cu nouăte-uri, delicioase ispite, motive de subiect pentru conversațiile în treacăt. Și dacă grădinile mai ofereau un pic de atragere, cafenelele rămăneau goale după orele dinaintea miezului nopții.

Deschiderea stagiunii Teatrului Național dar se așteptă cu nerăbdare, cu atât mai mult cu cât, pe lângă necesitatea unei treceri de timp mai alese, se adăoga curiozitatea publicului care sta gata să cunoască prima impresie ce o face noua direcție a teatrului sub conducerea domnului Pompiliu Eliade.

Cel dintâin amănunt și care a plăcut a fost exactitatea, o calitate de mare preț care nu prea se cunoscuse la teatrul nostru până acum. La orele 8 și jumătate în fața unei săli elegante și arhitecturale, s'a ridicat cortina.

O sută de voci (corul Carmen) sub magica baghetă a dirigeorului Kiriak, s'au înălțat puternic și impunătoare într'un singur glas, înțonând Imnul Regal.

Un fior patriotic ca un curent electric a străbătut dintr'o mișcare toată mulțimea din sală ridicată dintr'odată în picioare, sub același imbold. A fost un moment de sfânt entuziasm.

A urmat apoi „Imnul României”, noua compoziție a tinărului compozitor Castaldi, cântat cu același avânt, dirijat de autor. O rugă pătrunzătoare, puternic însoțită în frământările unei orchestrații cam wagneriene.

Și pară-că într'o atingere semnificativă, imediat după imnul țării, „Răsunetul Ardealului” de Vidu cu melodia-i dulce, molcomă și plângătoare a urmat încetitor, chemării imnului dăios. Doamna Bonciu-Locusteanu pe care arădani au ascultat-o astă primăvară într'un concert, a cântat frumos cu glasuri metalice solo din Răsunet.

Dar mă întreb: atât de neînsemnat a fost momentul acesta, încât să-l putem trece cu vederea? Când toate neamurile din Europa pelegrinează să vadă și să se proștearnă înaintea memoriei lui Schiller și Goethe, când au luat parte la congresul din Berlin și ziaristi români din România — să fie atât de greu să găsești pe unul, care să dea expresie venerației neamului său față de geniile acestea două ale lumii?

Cu voia am lăsat și pe unguri afară. A! ungurii au știut să se reprezinte, ca întotdeauna. Reprezentantul lor, vice-președintele presei provinciale: Armin Barát, (Budapesta) a vorbit înaintea mormintelor lor: înaintea poetului, care a cântat libertatea cu atâta elan în »Wilhelm Tell« și a poetului lui »Götz von Berlichingen«. Și a vorbit frumos, cum vorbește totdeauna un ungar în streinătate, când e vorba să reprezinte națiunea ungurească.

Am fi dorit pe un ziarist român, dela noi sau din România, congresist, căci altfel nu se putea, care să fi mulțumit în fața tuturor, poezilor pentru cutremurul sfânt, care ni-l aduc în suflete, pentru entuziasmul, și încrederea care ne-o toarnă fiecare pagină din scrisorile lor.

Am întrebat pe conducătorul excursiei, în decursul banchetului, dacă a venit dnul Procopiu. Nu venise. Dar speram să fie altcineva, care să-l înlocuiască.

Concertul s'a încheiat splendid cu „Deșteaptă-te Române” cântat puternic și cu avânt, de întreg corul, — acompaniat de orchestra Ministerului Cultelor. S'a remarcat noua orchestrație inovată la „Deșteaptă-te Române” de di Castaldi. A fost bisat, în aplauzele frenetice ale publicului mai entuziasmat ca ori când.

În pauza următoare concertului, așa de frumos reușit, di Pompiliu Eliade și-a bine meritat răsplata mulțumirilor întregului public foarte încântat de buna idee a celui concert așa de nimerit și la locul său, pentru Deschiderea Teatrului Național.

Un gest frumos al noului Director a fost buna intenție de a da loc la lumina rampei, chiar în seara deschiderei Teatrului, unei piese originale cu subiectul cules de peste munți. „Ultimul Vlăstar” o dramă ce se petrece la Câmpeni, în Ardeal, o piesă nouă datorită dnui profesor Pandele. Între două parenteze, piesa aceasta, cu subiectul său, urma ca delicată atenție și omagiu românilor de peste munți.

Și în fața cu di director, toți artiștii de seamă ai Teatrului Național au muncit mai mult de cât conștiincios să ne redea un spectacol izbucit. Păcat însă, că din împrejurarea lipselor de cunoștinți bazate, tinărul autor a greșit în tendințe, creând eroi falși astfel că toată frumusețea, toată poezia limbii curat românești, a acestei piese, mai mult un poem, pierde simțitor pe scenă, în lipsă de acțiune și adevăr.

La o parte de orice critică, e de recunoscut însă, că »Ultimul Vlăstar« va rămâne o frumoasă bucată literară.

E de regretat cu toate acestea, că față de extrema buna-voință a artiștilor, cari și-au pus în joc tot talentul lor a trebuit totuși, ca partea aceasta a programului să arunce un fel de umbră peste avântul prietenesc cu care publicul numeros pășise la teatru, peste entuziasmul cald ce cuprinsese inima fiecăruia la începutul spectacolului.

Cu toate acestea calitatea recunoscută autorului »Ultimului Vlăstar« a făcut ca d-sa să fie rechemat și aplaudat, căci dovedește totuși aptitudini și talent, cărora se recheamă în curând, ceva mai just, dacă nu mai bun.

Caracterul acestui prim spectacol a plăcut mult și repet, dnul director al teatrului poate fi satisfăcut. E mult de dorit însă, ca să nu fie aceasta o bună-ziua prietenească pentru ca celelalte bonjoururi glaciale să răcească simțămintele ce încălzesc inimile, ci să se fie balanța astfel ca să domnească odată concordia armonioasă ce ar ține și pe casier însemnat bănește și pe director satisfăcut moralcește și pe publicul marele public, înălțat sufletește. M.

N'a fost. Și 'mi pare rău și cu mine le pare rău — de sigur — la mulți de ai noștri.

Și, încă odată, atât de neînsemnat a fost pelegrinajul acesta la Weimar, încât să fie considerat din partea noastră? Un Schiller și un Goethe să nu ne poată entuziasma?

Vedeam pe francezi — mare parte cu nevestele lor — cum străbat străzile cu ghidul în mână. »A, aici a locuit Schiller! Aici Goethe! Aici a fost locul lor iubite! Aici se plimbau! Pentru noi e aceasta un lucru ridicol?!

Veniți aici, fraților din România și din Transilvania, și vedeți cum se onorează memoria omienilor mari. Veniți și vedeți casele și odăile lor, păstrate pentru viitorime neatînse, vedeți muzeele unde se păstrează manuscrisele lor, portretele lor, statinele lor, citiți din ochii cetățenilor orașelelor, unde au locuit oamenii lor mari, fala, pe care o simțesc...

Noi? Unde sunt odăile, unde a trăit cel mai mare poet al nostru, Eminescu? Așa, sărăcioase, cum sunt. N'avem să ne rușinăm de ele. Cine știe în București de ele? Cine le vizitează? Și nu vrem să-l comparăm cu Schiller sau Goethe — dar — e cel mai mare al nostru.

...Și a plecat ceata de ziaristi, după ce a stat, cu capetele descoperite, mută, câțva timp. Pomii

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstru de monumente și pietre de amănunț.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură. Căminul magazinului se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-U. nr. 21, Telefon 662.** Filiale: Nagyvárad, Nagyszombat, Déva și Bányaszab.

Lupta pentru votul universal.

Cerem adunări de popor!

Andrássy pleacă?

Adunarea de popor dela Sacul.

— Situația politică. —

Cerem adunări de popor!

Adresăm din nou către fruntașii tuturor ținuturilor rugămintea de a lua de urgență toate măsurile necesare pentru a organiza adunări de popor. Știrile cele mai nouă confirmă din nou vestea dată mai întâi astă vară de »Tribuna« că reforma electorală proiectată de guvern nu a găsit aprobarea coroanei.

Coroana osândește principiul votului plural precum și votul pe față. Deci tocmai cele două principii osândite și de noi mai mult (asfară de împărțirea cercurilor, necunoscută încă) nu găsesc aprobarea coroanei.

Este asta o întâlnire nu se poate mai caracteristică și de mare însemnătate. Deoparte mulțimile mari ale poporului, de alta coroana manifestă aceleași vederi, aceleași aspirații. Intre acești doi factori se găsește pătura cea subțire a nobilei oligarhice, vesnic meschină, îngustă și geloasă de puterea ce deține pe nedreptul.

Pentru a învedera lucrul acesta într'un mod flagrant și neîndoios, pentru a înlesni ca acești doi factori, coroana și poporul, să se întâlnească, să-și întindă mâna în acelaș gând, în acelaș scop: răpunerea clichei lacome, oarbe și neînfrânate în poștele ei de domnie și subjugare cerem organizarea mișcării pentru votul universal.

Toate popoarele și păturile lovite prin noua lege se mișcă. Slovaci și nemții, socialistii, partidul radical și partidul țărănesc au pornit o mare campanie pentru votul universal și contra votului plural. Ar fi ciudat și rușinos, dacă tocmai noi românii

cari am fost totdeauna cel mai numărös, cel mai energic și cel mai temut vrăjmaș al guvernului, să slăbim lupta tocmai atunci când este vorba de legea cea mai importantă și cea mai asupritoare dintre toți tocmai pentru noi.

Iată pentru ce repetăm apelul nostru către toți fruntași ca să nu aștepte din nici o parte inițiativa ci după laudabila pildă a adunărilor ținute sau convocate zilele trecute să binevoiască a face toate pregătirile necesare spre a da dovadă eclatantă că respingem cu toată indignarea și revolta sufletului nostru proiectele dlui Andrássy.

Cât pentru adunările ce am cerut deună-zi pentru comitatul și orașul Arad, credem că apelul nostru nu a răsunat în pustiu. Fruntașii din oraș și din comitate se vor întruni precum aflăm zilele acestea pentru a face toate pregătirile trebuitoare

Deci, cu toții la luptă!

Andrássy pleacă?

Știrile întâi vagi și nelămurite asupra crizei ministrului de interne Andrássy se confirmă și se precizează tot mai mult. Este până acuma stabilit în mod neîndoios că dl Andrássy nu a primit încă sancțiunea prealabilă a coroanei pentru proiectul său. Ziarele guvernamentale caută să slăbească efectul acestei știri dar e cert că ea e nu se poate mai gravă.

Dl Andrássy s'a angajat astăvară în mod formal că în termen cel mult de o lună dela deschiderea camerei, va se zică în 22 Octomvrie (deschiderea a fost în 22 Sept.), va prezintă proiectul său în cameră. Dacă acuma când abia ne desparte o săptămână de acest termen proiectul nu a primit încă sancțiunea, atunci, neapărat, situația dlui Andrássy e critică. Se afirmă că deputații coalitiei plănuiesc să acorde dlui Andrássy un termen de amânare. Amânarea se va face cu prilejul unei interpelări.

Știrea că proiectul dlui Andrássy nu are încă sancțiunea prealabilă să confirmă chiar și din cercuri guvernamentale, încât ea acuma e neîndoioasă. »Neue Fr. Presse«, un

ziar cunoscut pentru relațiile ce are cu guvernul, încă mărturisește că știrea e adevărată, deși caută a-i slăbi efectul spunând că sancțiunea nu va întâmpina piedici. Vom vedea.

Adunarea de popor dela Sacul.

Duminea trecută dnul Dr. Stefan Petrovici, deputatul cercului Zorlenț-mare (Bănat) și-a rostit darea sa de seamă în fața unei frumoase mulțimi de țărani bănățeni conștienți și însuflețiți.

Cuvântarea dlui Petrovici a fost rostită pe înțelesul poporului și ascultată cu dragoste de alegători.

Au mai vorbit părintele Spătan și țaranul Ioan Văsli un român inteligent și înzestrat cu darul de-a fermeca pe ascultători. Reprezentantul autorităților suprefectul Biró s'a distins printr'o adevărată teroare împotriva oratorilor români, întreprinzându-și grozăvindu-se și amenințând cu retragerea cuvântului și dizolvarea adunării. Poporul însă a aprobat pe oratori, dându-le toată încurajarea.

S'a votat o moțiune de reprobare a politicii de maghiarizare, încredere deputaților români și s'a cerut legiuirea votului universal.

Adunarea dela Torac.

Duminea viitoare să va ține în marea și frunțașă comună Toracul-mare din Torontal o adunare de popor pentru votul universal.

Urăm fraților din Torac succes deplin.

Anexarea Bosniei.

Cu toate că Scupcina a respins propunerea de a declara război Austro-Ungariei, atitudinea poporului sârbesc continuă a fi ostilă. Sufletul populației e vânzolit de porniri războinice și moștenitorul de tron, Gheorghe, e azi regele neincoronat al Serbiei. Se svonește că trupele voluntarilor vor porni sub conducerea lui să treacă vadurile Drinei, provocând astfel războiul împotriva Austro-Ungariei. Decât tulburările de stradă, cari nu inspiră îngrijiri serioase, sunt însă cu mult mai semnificative pregătirile ascunse ce le face guvernul pentru a întări armata. Scupcina, după cum am anun-

au început să-și scuture frunza, mormintele să se îmbrace în hainele toamnei.

Și m'am aplecat și am luat o frunză de jos și am dus-o acasă...

Welmar, Sept. 1908.

Intime.

De Vișara din Bihor.

Copilului meu Amos Viorel — închinat.

Înger, prea îngeresc ce păreai pentru acest pămant, te-ai stins... te-ai stins!... Și când neagra glie să te acopere, am — răs, ha, am răs!...

Copile, mi-o vei iertă aceasta?... Dar... lacrimi nu avui... numai acel răs!... Un răs, fără de care mă prăvăleam într'un abis! O... ce abis!...

Iartă-mi! Auzi îmi iartă!... Un răs întunecat mântuie sufletul ce s'a turburat!... Și când biata minte nu ți-e în stăpânire, o crispațiune a nervilor, produce mântuire!...

Copile! De-acum pentru acel răs să nu dubitezi în mine! Multe de atari spasaturi vor mai crispa aceste mine!

Dar fericirea... Trezirea din al ei apogeu prea de tot în crudă!...

Trei să ai, Doamne, trei — rupți din al tău suflet... Trei să ai și să rămâni fără de unul!... Pentru că — așa a vrut destinul, prea bunul!...

Copile! De mi-ai fost cel mai drag?... În fericire sufletul mamei nu cunoaște gradațiune...

În durere? Să despică din sufletul ei o bucată... și — să alege cu inima frântă în donă!...

Atât ce a rămas din o iubire mare și din odrasla, ce o ai trezit!... Suveniri în urma copilului ce adineori te cuprinsese cu brațele-i mărunte!...

Copil divin... cum doar n'o mai fi fost!... Copil prea îngeresc ce ai părut, de imperios trebuia să mi-te închin ca unei dumnezeiri! Copilul meu!...

Și... că atinsese a perfecțiunii grad, să piară trebuia, să piară, să se stingă!

Căci firea, ne-o spune, firea ne-o demândă închinarea numai Unuia și slăvirea Lui!...

O Doamne! Tu Sfinte, Tu mi-ai căleat pe inimă, mi-ai luat ce am avut atât de drag!...

Iar eu... mi-am ridicat mâinile!... Și m'am rugat și am răbdat și Ție m'am supus!...

Căci trei am avut, Doamne... fără de unul m'am ales și... doi mi-au mai rămas!...

Pentru a lor bine, pentru a mea liniștire n'o să mă plâng, Doamne... niciodată!...

Inima de mamă ce multe răbdă, fadură... Să-i vâri în suflet cuțitul durerii negre, să-l învârti tot rotocol, scaldat în sânge când să-l scoți, la buze ți l va duce!...

Copilul meu! Ție ți-le închin aceste — amintiri!...

Adineori prea mititel ce erai, decât să mi fi putut înțelege rostul!... Îngânai cuvântul „mamă“, și în urmă te speriai, de ce te apuc așa în brațe! O, căci simțiam pogorirea cerului în urma acelei îngânări!... Și când ți-le ridicai, pleoapele grele,

și mi se desvăleau luminile tale nepătrunse... închideam numai ochii, căci te pierdeam — de drag!...

Și acum toate aceste au trecut!... Acum nu mai e nimic în tine pământesc!

Și nimic nu-ți mai este netațeles, nici fioroasa taină a marelui veșnicii!...

Câte n'aș vrea să te întreb...

...De-i bine acolo sus?...

O, cum mă doare nodul, ce mi-se puse în gât!...

...Mititel cum erai, atâtea ai îndurat!... O, cum se abate în chinuri corpu-ți demn de dalta unui măiestru din vechimi!...

... Și — colo sus ce-i, sufletele? Tot tovarăși goliceii? Ori îmbrobodiți în borangie, strălucesc să-ți ia vederea?... Râsu-i argintiu acolo, și vesel e tare? Dar florile nu se frâng? Și nu le calcă nimeni?... Lumina albastră se mai îngână cu o umbră plină de adieri? Dar zăvoaiele se preling de ape cu prundul ca de aur?...

Și ce mai e acolo? Ce vis, ce farmec blând?... Sfântă e însă taina și va rămâne eternă!...

Omului lat i-se va imprumută d-zeești schinteii, dar dumnezeirea nu!

E „un ce“ neajuns și necuprins, — și în acest necuprins începe o lume întregă!

Schinteia numai o cișcă fosforechează!...

Focul divin? El arde, arde continuu și nu-l poți apropia; e lumina binefăcătoare, ce însă te mistue de-i atingi!... E Dumnezeu, acea neînțelegătoare, care totul cuprinde în sine, și pe care noi niciodată nu-l vom cuprinde!...

Fie a tăi ori nu, nimeni n'o va ști personifica credința ori necredința nici n'o va ști îmbracă

țat, a votat o sumă considerabilă pentru scopurile armatei, prizonierii militari au fost grațiați, ministrul de războiu a promis comitațiilor macedoneni că în caz de războiu îi va înrola pe toți, la Semlin voia să se strecoare un vapor cu contrabandă de războiu, — toate acestea sunt semne de pregătiri serioase și monarhia nu le va mai putea trece cu vederea. În Muntenegru sentimentele de ură împotriva monarhiei s'au ridicat de asemenea la un diapazon înalt. Înaintea consulatului austro-ungar din Antivari s'au inscenat demonstrații aprinse. Deși principele Nichita și-a exprimat în persoană monarhiei regretele pentru manifestațiile supușilor săi, guvernul muntenegrian n'a ezitat să-l desavueze remițând o nouă notă de protestare puterilor cari au semnat tratatul de Berlin. — Din Turcia sosesc telegrame mai puțin alarmante. Poporul turc e îndârjit mai cu seamă de purtarea Bulgariei.

Solidaritatea sărbilor.

Belgrad, 13 Octomvrie. Ministrul președinte, Velimirovici, a declarat azi înaintea mai multor ziariști, că scupeina, contrar svonorilor răspândite, încă n'a luat nici o hotărâre definitivă în chestiunile de actualitate. Guvernul va lucra în conformitate cu hotărârile scupeinei. Intre partide domnește o armonie deplină.

Ministrul de război, Stefanovici, chestionat de aceiași ziariști, a zis:

— Poziția mea expusă nu-mi permite să mă declar. Evenimentele însă nu ne vor afla nepregătiți.

Prințul Gheorghe.

Belgrad, 13 Octomvrie. Elementele războinice speră că prințul Gheorghe, nesocotind hotărârile scupeinei, se va pune în fruntea insurgenților și-i va conduce la Drina, provocând războiul. Se vorbește că prințul se va declara pe sine general. Manifestațiile pe alocurea iau caracter anti-dinastic.

Serbia invalidă.

Belgrad, 13 Octomvrie. Elanul războinic a fost mult astâmpărat de desvălirile ministrului de războiu, care a declarat, că artileria n'are tunuri și nici muniție. Gloanțele de tun comandate din Franța sunt goale și Serbia nu poate fabrica materiile explozive. Comandele efectuate de către Elveția și Germania au fost controlate la trecerea prin portul Triest de Austro-Ungari, și încă n'au

în nu știu ce vestminte imprumutate minții și rațiunii... nici ei, nici noi!...

E — că sufletul nostru al tuturor trebuie să se închine sublimiei taine a firii.

Și de este taină, ea e necuprinsă; de e necuprinsă inspiră închinare și admirare, și asta cui o putem da?...

Numai unui ce stă peste ființa noastră, — dându-i un nume, ce totul să exprime!...

În acel nume ne așezăm ce avem mai bun în noi — sufletul!

Și el corespunde la unii credinței ce-l dau naturii, noi mărturisind credința sfântă, îi zicem — Dumnezeu!...

Și acea neființă — Dumnezeu necuprins, cuprinde în sine totul ce e ființă — produsul naturii!

Dumnezeu și natura e una!...

Nu există aten pe acest rotogol, sunt numai oameni cu porniri mai bune ori mai slabe; toți cu toții însă ne așteptăm ajutorul dela un ce stă peste noi, și ca atare nu poate fi decât cuprinsul a un ce bun, un ce nobil, un ce sfânt! Un Dumnezeu!...

sosit. Băncile au renunțat creditul mai multor prăvălii, cari vor da încurând faliment. Banca națională a oprit tot fondul ei de rezervă guvernului.

Vapor confiscat.

Semlin, 13 Octomvrie. Autoritățile de aici au confiscat ieri un vapor, care era încărcat cu contrabandă de război.

Manifestații în contra Austro-Ungariei:

Belgrad, 13 Octomvrie. Cu ocazia curselor de cai de ieri, mulțimea a sfârcat și ars steagul ce era arborat pe edificiul agenției societății dunărene de navigație.

Fierberea în Muntenegru.

Berlin, 13 Octomvrie. — Ziarul »Voss. Ztg« anunță din Cetinje: Poporul a spart cu pietrii geamurile consulatului austro-ungar din Antivari. Principele Nichita, aflând de aceste manifestații, a plecat îndată cu automobilul la Antivari, prezintându-se în mare ținută la consulat și exprimându-și regretele pentru cele întâmplate.

Guvernul Muntenegrian a remis o nouă notă de protestare puterilor europene.

Senzație la bursa din Viena.

Viena, 13 Octomvrie. — La bursa de aici a produs mare senzație știrea că dela Simbach s'au expediat pentru Serbia douăzeci și patru de tunuri.

Boicotarea mărfurilor austro-ungare.

Constantinopole, 13 Octomvrie. — Ziarele învitate în termeni plini de ură a se boicota mărfurilor austro-ungare. De azi dimineață s'a reînceptut a se împiedeca intrarea în prăvăliile austriace. Ambasada austriacă a cerut protecțiune.

Protestul studenților sârbi dela Geneva.

Geneva, 13 Octomvrie. Studenții sârbi și muntenegreni dela universitatea de aici au trimis guvernului din Belgrad o telegramă, în care protestează în contra anexării Bosnei și Herțegovinei la monarhia Austro-Ungară. El declară actul anexării de un act perfid și pretind ca Serbia să înceapă războiul sfânt.

Dela frați.

Unirea românilor din Bucovina.

»Neamul Românesc« anunță că într-o conferință ținută la Storojineț, amândouă taberele românești din Bucovina au hotărât

Copile, ce știai de înflorarea mea, o clipă de nu te zăriam, nu întreba cum o mai duc, așa fără de tine!...

Mi-ai dus din suflet atâtea bunătăți, ce îl umpleau de înviorări... și am rămas cu înduioșări și în clipele de ris!...

Îl simt uneori fără poveri și un fulg îmi pare sufletul, ce parcă așteaptă numai un avânt, să mi-l ridice sus!...

Dar când înapoi îmi dă privirea, și-ți văd frățiorul cu ochii lui duiosi, pe »Scumpa«, ce mereu îți întinde brațele spre mine, — pe dragul vost părinte, pe a cărui frunte o aureolă, ce n'o mai văd la altul, atât de nobil, bun ce e, ca în lume nimeni; atunci pe ochi îmi pun eu mâna, să nu te mai zăresc, copile! Căci tu nu mai știi ce e durerea, și nu știi ce dezastru în urma ei rămâne!

O, fi mulcom, copile blând! Iubirea îmi trăiește în amintiri! Și când ele să desvălesc, mă cuprinde un tremur, ca în vremuri când brațele îți mici mă cuprindeau, și tu îngânai sublimul: mamă!

13 Octomvrie 1908.

să se unească. Iată ce scrie dl N. Iorga despre acest lucru:

»O telegramă din Storojineț anunță unirea amânduror taberelor românești din Bucovina sub conducerea, care s'a mai dovedit odată cinstită, loială și românească înainte de toate, a dlui Iancu de Flondor.

Oricum s'ar numi partidul unit, ne place a vedea în el partidul național de odinioară învial, partidul acela pentru care au luptat și au biruit dl Flondor însuși și luminoasa energie a lui G. Popovici.

Adecă partidul cu singura lozincă: Bucovina a românilor!«

Dorim ca unirea fraților bucovineni să fie trainică pentru binele și pentru viitorul românismului în această piatră nestemată din diadema lui Ștefan-cel-Mare.

Pentru sufragiu universal.

Adunarea poporală din Ecica română, ținută Duminică în 11 Octomvrie — după cum ni-se scrie — a fost o zi de adevărată renaștere națională pentru frații noștri de prin aceste părți extreme a Torontalului.

Căci pe acolo nu s'a mai auzit nicicând despre vre-o manifestare a poporului, afară doară de mișcările electorale dela proclamarea activității Incoaci.

Adunării i-a dat un aspect de adevărată serbare participarea dlui deputat diețal Coriolan Brediceanu, care a rămas emoționat adânc de însuflețirea acestui popor, până acum neglijat, dar demn și doritor de o soartă mai bună.

Aflând despre ținerea adunării, falnicul și valorosul nostru bănașan a grăbit să meargă în mijlocul poporului, descinzând încă de Sâmbătă seara în casa ospitală a avocatului Dr. P. Obadean, de unde apoi, însoțit de fruntașii ținutului și întâmplat de ecicani »făloși« de venirea Măriei Sale a asistat la adunare, despre a cărei decurgere estragem următoarele din raportul primit.

După terminarea serviciului divin poporul doritor de sfat românesc la propunerea avocatului Dr. Liviu T. Ghilezan se constituie, alegând de președinte pe harnicul și merituosul paroh local Valeriu Magdu, care printr'o cuvântare potrivită arată scopul și însemnătatea adunării, salută apoi cu drag pe falnicul oaspe al adunării, care mulțumește adânc emoționat.

A urmat apoi discursul dlui avocat Dr. D. Chiroi, care desvoaltă pe larg, ce fragere pe sfoară să proiectează prin proiectul lui Andrassy. La propunerea oratorului să trimită adresă omagială Majestății Sale, ca și ocrotitor a egalității dintre popoare. Să primește apoi cu însuflețire motiunea propusă, unde adunarea salută cu însuflețire pe deputații naționali aprobându-le ținuta manifestată față de guvernul actual.

Oratorul următor a fost avocatul Dr. Liviu T. Ghilezan, care prin exemple concrete arată, că proiectul guvernului devenit lege ar însemna un adevărat dezastru pentru neamul românesc. Îndeamnă poporul, ca până la anul nou fiecare bărbat să învețe a citi și scrie desfășurând, că va fi de ușor a ajunge aceasta, dacă alegătorii își vor da numai puțină silință, iar învățătorii își vor face datoria. Propunerea a fost primită, iar învățătorul V. Ghilezan, între aplauzele nesfârșite ale ascultătorilor în numele corpului didactic din loc face apel către toți analfabeții să se prezinte, angajându-se, că în timpul cel mai scurt îi va ajuta să-și păstreze, respective să-și câștige drept de vot.

Avocatul Dr. P. Obadeanu, critică ținuta deputatului kossuthist actual, ales prin voturile românilor și în urma promisiunii că va fi pentru votul universal fără restringere. Îndeamnă poporul la solidaritate pe viitor.

Excelent mijloc exterior.

Podagră,

reumatism, junghiuri, dureri de spate și de mijloc, amor țeli, dureri nervoase de cap și orice boale și dureri reumatice sau de podagră se vindecă în modul sigur prin excelentul

„EZEREUM“ BĂLINT GÉZA
farmacia „Órangyal“
EGER, (com. Heves) Káptalan utca.
SPIRT de MENTHOL.

Se comandă dela singurul lui preparator

Prețul unui flacon original cu modul de întrebuințare e 2 cor. Pentru 12 cor. trimise antiepativ trimite 6 flacoane franco. Numai pentru întrebuințare exterioră

A luat apoi cuvântul sărbătoritul zilei, neîntrecutul naționalist gură de aur dl. *Coriolan Brediceanu* și în limbajul său dulce bănașănesc a vorbit poporul adevăruri, cari vor rămânea în vezi neperitoare în memoria ascultătorilor și a urmașilor lor. Exemplele scoase din viață, logica neîntrecută, vocea izvorită din inimă, toate acestea auzite trebuiesc, dar orice încercare a le reproduce, ar fi o banalitate simplă.

La dorința ascultătorilor nemți, dl. deputat a vorbit și în limba germană cu succes neîntrecut. Adunarea a fost încheiată după o desbatere de 1 1/2 ore, iar reprezentantul administrației, pretorele Lovizer, uimit de maturitatea politică a poporului adunat, a gratulat atât convocătorilor cât și dlui deputat, pentru că a onorat cercul prin participarea sa la adunare.

Din România.

Starea sănătății M. Sale regelui. »Ordinea« scrie: De o săptămână starea regelui se arată din ce în ce mai bună.

Arsurile la stomac și durerile de șale au dispărut complet.

Profesorul Noorden l-a găsit pe Rege mult mai bine în urma unei ușoare cure de apă de Vichy, din două surse deosebite, dintre cari una Hospital.

Doctorul Noorden, deși starea Regelui era uai bună, a fost chemat după insistențele dlui Sturdza care a ținut ca celebrul specialist să și dea din nou părerea asupra mersului boalei Suveranului.

Nutriția se face mult mai ușor. Hrana constă în pui, gelatină de pasăre, lapte sub toate formele.

Serbările »Vetrei luminoase«. Punerea pietrei fundamentale pentru primele clădiri ale Coloniei »Vatra Luminoasă Regina Elisabeta« se va face cu o deosebită solemnitate. Solemnitatea va avea loc Duminecă 5 Octomvrie c., la orele 10 jum. a. m. pe terenul din strada Mărcuța, între vii, Nr. 20 (prin bulevardul Pake), în prezența M. S. Reginei, A. S. R. Principesei Marie cu auguștii copii și a A. S. Principesei de Wied, (născ. Schönburg-Waldenburg).

Cu acest prilej vor avea loc în parcul Carol I. (Expoziție) serbări extra ordinare.

Iată programul amănunțit al solemnității și al serbărilor:

Duminecă în 5 Octomvrie dim. la orele 10 primirea M. S. Reginei la gara de Nord. Orele 10 și jum. Primirea M. S. Reginei la locul solemnității (strada Mărcuța între vii, Nr. 20, prin Bulevardul Pake).

Inceperea solemnității. 1. Imnul regal, cântat de muzica militară. 2. Cântecul »Vetrei luminoase« cântat de corul orbilor. 3. Patria mea este sus în cer» cântat de corul orbilor. 4. Cuvântarea M. S. Reginei. 5. Răspunsul. 6. Serviciul religios. 7. Punerea pietrei fundamentale și semnarea documentului comemorativ. 8. Prezintarea comitetelor regionale și a invitațiilor M. S. Reginei. 9. Distribuirea medalilor de onoare de către M. S. Regina. 10. Cântec final »Prea puternic Creator« (cor). Sfârșitul 12 jum.

După amiazi. Orele 3 jum. Primirea M. S. Reginei în parcul expoziției. Orele 4. Alergări de biciclete (Societatea Biciștilor »Principele Carol«). Dela 4—5. Concertul orbilor în fața Pavilionului regal. Orele 8 jum. Reprezentații teatrale cu artiste de primul rang în Cazinul Expoziției.

În tot timpul serbărilor, lucrul orbilor în 12 ateliere aranjate în Pavilionul regal și Pavilionul industriei. Vizitarea expoziției și a vânzării mărfurilor lucrate de orbi, dela 4 până la 7 și dela 8 până la 10 seara.

Luni 6 Octomvrie v. Dimineața dela orele 8 până la 12 lucrul orbilor în ateliere.

După amiazi. Cununia religioasă a 2 perechi din internii »Vetrei Luminoase«, oficiată în Pavilionul regal la orele 3. Dela orele 4 până la 7 lucrul orbilor în ateliere. Dela orele 8 jum. până la 9 jum., concert instrumental al orbilor în Cazin. Dela orele 9 jum. până la 11, concert coral și teatru al orbilor în Cazin.

În tot timpul serbărilor, Duminecă și Luni, tombola cu 50 mii numere câștigătoare.

Diferite jocuri de distracțiune, Water-Shut, Tobogan, Teatru, Cinematograf. Muzici militare și naționale.

Duminecă și Luni seara, mari iluminațiuni electrice, focuri de artificii.

Prețul de intrare la serbări în Parcul expoziției 1 leu de persoană.

Din străinătate.

Evenimentele din Balcani.

Intrarea regelui Ferdinand al II-lea în Bulgaria în Sofia.

Sofia, 12 Octomvrie. În vederea sosirii regelui Ferdinand, care va avea loc astăzi, s'au făcut aci pregătiri pentruca primirea să fie cât mai grandioasă.

Orașul e splendid pavoazat. Pretutindeni falăse culorile naționale ale drapelor bulgărești. Pe străde se observă o mișcare neobișnuită, un fel de frământare de neastâmpăr, în așteptarea sosirii regelui. Pe la toate vitrinele magazinelor și la ferestrele caselor particulare se văd potretele Suveranilor și a întregii familii regale.

Bulgaria mobilizează.

Sofia, 13 Octomvrie. Ministerul de război a dat astăzi ordine pentru chemarea sub armă a trei contingente.

Se vorbește că aceste trupe imediat ce vor fi mobilizate se vor trimite la frontiera dinspre Turcia.

Iswolski și d-nii Grey și Hardinge.

Londra. — Dl. Iswolski a avut conferințe cu d-nii Grey și Hardinge. Conferința cu Sir Grey a durat o oră și jumătate. Un comunicat oficial nu s'a publicat, însă Agenția Reuter se crede îndreptățită a crede că acest schimb preliminar de opinii între d-nii Grey și Iswolski lasă să se speră că se va ajunge la o soluțiune satisfăcătoare a crizei actuale. O nouă conferință va avea loc mâine.

Regele a primit azi după prânz în audiență pe Iswolski în onoarea căruia a dat un prânz, la care a asistat și ambasadorul rus. Dl. Iswolski a vizitat după amiazi mai multe legațiuni.

Atitudinea Germaniei.

Intr'un articol al său »Gazeta Germaniei de Nord«, vorbind despre situațiunea actuală, crede că Germania ar lua parte la conferință dacă ar primi garanții că deliberările vor fi inspirate de un spirit de bunăvoință către Turcia și ar evita umilirile imperiului otoman atât de deseori încercat. Dacă o Putere are dreptul de a se numi amica sinceră a Turciei, aceasta este Germania. Articolul arată că atitudinea Germaniei în chestiunile actuale este dictată de alianța cu Austro-Ungaria.

Gazeta susnumită crede că un alt mod de procedare al Austro-Ungariei ar fi împuținat dificultățile cari au urmat acțiunea ei, însă recunoaște că pretențiunea Austro-Ungariei de a regula afacerea Bosniei este motivată. Cât despre actul făcut de Bulgaria »Gazeta« nu crede că la Berlin lumea ar fi dispusă a sancționa acel act și a recunoaște independența înainte ca o explicațiune pe deplin satisfăcătoare cu Turcia să aibă loc.

Reflexiuni

la articolul »Seara de cunoștință a studențimii românești din Budapesta«, apărut în »Tribuna«, din 10 Octomvrie n. 1908.

Onorată redacțiune,

În numărul de Sâmbătă al »Tribunei« ați publicat în extras două corespondențe despre seara de cunoștință a tinerimii noastre dela școlăle înalte din Budapesta, comentându-le cu unele observări generale.

În interesul societății »Petru Maior« pe care am onoare a o reprezintă, dar nu mai puțin și în interesul opiniei publice românești și așa destul de agitate și în multe privințe mistificate, dați-mi voie să constat următoarele:

De câțiva ani încoace a început a se încetățeni în viața publică un frate mai mic, dar mai păcătos al »frazologiei sterpe«: *criticismul arogant, exagerat*. Înțeleg mania, care te face să te închipui față de orice manifestație publică de a noastră la înălțimi olimpice, și să te crezi îndrept-

tățit, ba chiar chemat să arunci leflinele săgeți veninoase ale zeflemei și disprețului asupra »plebei«, care are îndrăzneală să nu-ți proslăvească individualitatea, care poate niciodată n'a contribuit cu nimica la educarea și consolidarea mulțimii, ci poate a favorizat tocmai procesul contrar.

În aceasta pernicioasă stare sufletească mi-se pare că s'au aflat mai mult sau mai puțin cei doi informatori ai d-voastre. Părerea aceasta mi-o sprijinesc prin următoarele:

a) Pentru anonimul Nr. 1.

Nu e critică sănătoasă aceia care fără s'aducă măcar vre-un singur argument de-o valoare ori cât de relativă »dă gata« așa pe întregul o parte foarte însemnată din tinerimea noastră, afirmând că ar fi »neîncrezătoare în puterile proprii« și »robite de obișnuitele tirade naționale«.

Unicul argument ce s'ar găsi în invecitivele D-lui Nr. 1 ar fi cel cuprins în propoziția »obișnuitele tirade naționale sprijinite pe cărja celebrilor străini necontestate«. După ce însă ascușul și acestui unic argument se poate întoarce împotriva D-lui Sale, — fiindcă aserțiuni sprijinite pe scrierile celebriților necontestate nu se prea înșiră în categoria tiradelor —; mai departe fiindcă d-lui cere dela noi, cari abia acum începem anul de studiu »fapte multe fapte pe tăcute și multe și importante «fără de a indica măcar conturii unei căi mai bune de urmat, — ne simțim constrânși să protestăm împotriva unei tractări așa de grandomane, de neprudente a acelei părți a tinerimii universitare române, care tocmai prin faptul, că s'a prezentat la seara de cunoștință a dat întâia dovadă de interesare față de cauza noastră.

Atât am fi avut să-i șoptim anonimului Nr. 1. Dar aflându-ne în stare să-i stabilim, — după stil și după tendința de-a se scoate în relief, — identitatea, facem c'o cale și constatarea, că tocmai autorul acelor șire este, care prin firea-i nenorocită de-a zeflemiza și jigni fără nici un rost, a contribuit în mare măsură la conflictele păgubitoare din trecutul apropiat.

b) Pentru anonimul Nr. 2.

Și acestuia i-se potrivește mare parte cele zise mai sus, după ce și dânsul se joacă cu fraze ca: »În general în tinerimea noastră nu este însuflețire. Lipsește un ideal (mai corect ar fi zis cunoașterea idealului), care să-i strângă pe toți și să îndeplinească aceea de mult dorită frație trainică și bună, care singură poate da rezultate când e vorba de tinerimea unui întreg popor etc.« Dar cuvintele dela sfârșitul corespondenței, cari fac aluzie la mine, mă silesc să-i spun și în special câteva cuvinte.

Anonymous nr. 2 zice: »...Și ce-i mai dureros e lipsă unui ideal comun, tinărul ăsta și ăla (toți), cari vorbesc stricat românește, și cari dovedesc cea mai condamnabilă desorientare în tot ce privește viața românească, s'apucă să predice despre — cultura universală«.

Deși am mângâierea, că suntem aici vre-o cățiva, al căror aproape întreg timpul liber le e stăpânit de nizuința de a se orienta asupra fenomenelor și trebuințelor noastre naționale, totuși nu pot avea pretenția de a le cunoaște destul de bine; dar cred că tot atât de puțin e îndreptățit domnul anonim să aibă pretenția de-a fi spus un adevăr când ne aruncă în față cea mai condamnabilă desorientare în tot ce privește viața românească.

De asemenea are baze șubrede și invinuirea că ar fi predicat cineva despre cultura universală (va fi voit să zică cosmopolitism). Pe semne l-au indus în eroare numirea lui Kant și Chamberlain. Dar chiar și în cuvântarea, în care am amintit aceste două nume a fost vorba despre lucruri strict românești, precum: despre cele două direcții principale din viața studențimii române, una gălăgioasă, din fericire împuținată, iar alta care dă principala atențiune muncii culturale, și despre aceea mai ales, cât de bune fire ariadnice în viața coruptă de oraș mare aflăm dacă vom cunoaște trebuințele poporului nostru.

Dacă în decursul expunerii s'au invocat argumente și din cutare filozof sau sociolog, e o năzbătie a vedea într'asta îndată pericolul cosmopolitismului.

Ce privește comentariile făcute de onor. red. dată fiind informația eronată, li-se poate concede îndreptățirea. Li-se poate însă contesta oportunitatea, și anume din următoarea considerație: principiul intransigenței față de străini e bun, între împrejurările fatale de azi, dar practicat față de frații noștri, cari și-au făcut educația în

cercuri străine ar produce numai desbinări, zădărniciind procesul de asimilare culturală, care e necesar în sânul studențimii noastre din Pesta. Mulțumindu-vă pentru publicarea acestor șire, semnez cu tot respectul:

Pesta, la 12 Oct. st. n. 1908.

Aurel Dobrescu, medicinist,
președinte al societății »Petru Maior«.

Nu știm dacă autorul dorește să se apere personal sau să apere studențimea întregă sau chiar societatea »Petru Maior«. Dacă presupunem acest caz din urmă constatăm, că nimeni nu a atacat nici societatea nici pe președintele ei, deci nu a fost nevoie ca dnul Dobrescu să se iscălească în această calitate, căci faptul acesta ar putea să producă o neînțelegere crezându-se că d-sa vorbește în numele societății. Dar să presupunem cazul celalalt, că dânsul a dorit să apere studențimea și nu societatea. Aici situația se schimbă. Să nu crează dnul Dobrescu că am fost înduși de niște corespondenți tendențioși. Nu, cunoaștem bine spiritul detestabil ce stăpânește studențimea în partea ei cea mai mare și nu suntem dispuși de-a retracta nimic din comentariile noastre.

Presupunând cazul al treilea, că dl Dobrescu dorește să se apere personal, va înțelege și d-sa că pentru o singură persoană, pentru preocupările mentalitatea și direcția ei culturală, nu putem deschide o discuție publică. Pe noi nu ne interesează decât mulțimea, masa și nu un individ și pentru a să face deplină lumină asupra ei, asupra studențimei românești, am dat loc acestui răspuns. Corespondenții noștri au deci cuvântul.

Lupta în comitate.

Congregația comit. Caraș-Severin.

Luni s'a ținut congregația ordinară de toamnă a comitatului Caraș-Severin. Deși la ordinea zilei au fost multe obiecte de netăgăduită importanță pentru viața noastră națională și socială, partidul românesc a fost slab reprezentat, — un simptom atât de general la noi și care ne pune pe gânduri. Congregația a votat un arnc de 4% pentru fondul de pensii al ofițierilor, neluând în seamă protestele românilor. Dl A. Ciupe în legătură cu raportul vice-comitelui despre stările comitatense din ultimile 5 luni, întreabă pe vice-comite, dacă este compatibil cu oficiul, ca un însemnat ofițier să figureze ca redactor responsabil la o gazetă murdară, care număr de număr toarnă cu găleata murdăriei, murdărind și persoane și instituții, cu un cuvânt tot ce bună ne este scump? Știe că această foaie stă în serviciul unei clice care ar un rol de doi bani în trei pungi. Admite dl vice-comite în cazul de față incompatibilitatea ori nu? Este vorba de foaia »Severinul« și redactorul ei Dr. Octav Bordan, primarul orașului Caransebeș.

Dl Coriolan Brediceanu ilustrează cu fapte petrecute modul cum se respectă în Ungaria libertățile publice. Amintește adunarea populară dela Sacul, unde pretorul a întrerupt neconținut pe oratorii români, când aceștia nu spuneau decât adevărul. Spune apoi, că în zilele trecute deschizându-se o expoziție de păsări, placatele cari vesteau această expoziție s'au făcut exclusiv în limba ungurească, — poate ca să nu le cetească oamenii. Limba protocolară a comitatului este însă și cea românească. Dl Brediceanu a vorbit și împotriva maghiarizării numirilor de comune. Vice-comitele în răspunsurile sale date oratorilor români a risipit o pleavă de fraze patriotice, nemulțumind pe membrii români, cari însă în conștiința puținată numărului lor — au trebuit să resemneze.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Octomvrie n. 1908.

— Un buletin oficial despre sănătatea M. S. Regelui Carol. »Monitorul Oficial« publică următorul buletin oficial:

Dela publicarea ultimului buletin (luna August 1908) s'a îmbunătățit în mod simțitor starea sănătății M. S. Regelui. Fenomenele catarului stomacal s'au micșorat gradat și au dispărut în cele din urmă cu totul. Maiestatea Sa a mai suferit în acest interval de nevralgii intercostale, cari au dispărut și ele la rândul lor.

Luarea nutrimentului este normală, starea forțelor foarte mulțumitoare.

Se poate afirma cu certitudine că Maiestatea Sa va redobândi forțele din trecut în câteva săptămâni. Pentru moment este nevoie, bineînțeles de multă cruțare.

Trebuie să afirmăm din nou, în fața svonurilor de prin unele ziare, că nu există nici cel mai mic motiv de îngrijere.

Prof. v. Noorden.
Dr. Theodori.

— Logodnă. D-soara Veturia Popa, fiica bravului învățător Terenție Popa din Bârșa și dl Petru Roșu, învățător în Croana fidanțați.

— Constituirea soc. »Petru Maior«. În ședința sa din 10 Octomvrie c., Societatea »Petru Maior« a tinerimei române dela școalele superioare din Budapesta s'a constituit pentru anul 1908/9 în modul următor:

Președinte: Aurel Dobrescu, stud. med. Vicepreședinte: Constantin Șerbu, stud. tehn. Secretar: Ioan Teicu, stud. med. Notar: Ioan Astăluș stud. în drept și Vasile Tampa, stud. tehn. Casier: Coriolan Stefan, stud. în drept. Controlor: Dimitrie Cazacu, stud. în drept. Bibliotecar: Nicolae Comșa, stud. med. Vicebibliotecar: George Birăescu, stud. în drept. Econom: Moise Balfă stud. în drept.

Comisia literară: Ioan Astăluș, stud. în drept; Petru Bucșan, stud. med. Dimitrie Cazacu, stud. în drept; Eugen Goga, stud. în drept; Victor Jula, stud. med. vet.; Vasile Tampa, stud. tehn. Ioan Teică, stud. med.

Comisia supraveghetare: Ioan Denghel, stud. în drept; Alexandru Măcelar, stud. med. Ioachim Tolciu, stud. în drept.

— Constituire. Societatea de lectură a pedagogilor dela seminarul »Andreian« din Sibiu, s'a constituit pe anul școlar 1908/9 în ședința ținută în 28 Sept. a. c. precum urmează:

1. Președinte: Dr. Petru Șpan, profesor semin. 2. Vice-preș.: Filimon Boeriu ped. III. 3. Referent și not. com.-lit: Gheorghe Zavici ped. III. 4. Arhivar: Aron Hedrea, ped. III. 5. Redactor: Nicolae Prația, ped. III. 6. Casier: Ioan Grama ped. III. 7. Controlor: Nicolae Cristea ped. III. 8. Not. soc.: Gheorghe Colda ped. II. Membrii în comisia literară: 1. Ioan Baboe, ped. III. 2. Toma Bălan ped. III. 3. Remus Roșca, ped. III. 4. Gerasim Sicoe, ped. III. 5. Grigorie Badilă, ped. II. 6. Ioan Dragomir, ped. II. 7. Alexandru Iosof, ped. II. 8. Gheorghe Cantor, ped. I. 9. Ioan Clinciu, ped. I. Sibiu, în 28 Sept. 1908. v. Gh. Zavici, ref. și not. în comitet Filimon Boeriu, preș. com.

— Din Maramureș. »Unirea« scrie: Vineri seara în 2 Octomvrie cu trenul accelerat a sosit Escelenția Sa Dr. Victor Mihályi scumpul nostru mitropolit la Saraseu de nou înșănătoșat, însoțit de părintele Nic Iau Aron.

Sâmbătă a făcut o pauză desbrăcând ostenelele de călătorie, apoi Duminecă în 4 Octomvrie renoit trupește a ascultat Sf. liturgie în biserică frumoasă din loc celebrată de părintele I. T. Fane parohul local. Cântările au fost conduse cu mare artă și evlavie de părintele N. Aron, încât a stors lacrimi din ochii bravului popor îmbrăcat sărbătorește în cojoace albe, ca neaua.

După Sf. liturgie: cu mic cu mare, tînăr și bătrân în frunte cu preotul local a mers la locuința Escelenției Sale, unde poporul a făcut două grupuri, îndreapta Escelenției Sale bătrânii în stînga tinerii; și să pareă că vezi o monarhie bătrână și republică tînără, unde părintele I. T. Fane a vorbit în numele poporului, accentuând, că: cu o nespusă dragoste să apropie de arpile și scutul Escelenției Sale, când după atâtea suferințe, năcazuri și dureri ce a îndurat, ca și de

altădată și acum iară pot saluta în romantic și frumosul Saraseu «glinda satelor din Maramureș.

Apoi răspunzând Escelenția Sa, între altele a zis: mă bucur că vă pot revedea iar în locul acesta la vetrele voastre, vă rog să fiți statornici în credința vastră strămoșească, ca și până acum! iubiți-vă limba, ca și un tesaur scump! țineți-vă obiceiurile cu o sfințenie ereziă de moșii și strămoșii vostri!

Dându-ne binecuvântarea părințească și 40 de coroane pe sama biserică, ne am depărtat oșliți în suflet și inimile noastre de dragostea părințească acelu mai mare preot român.

— Aviz! Abonații cari au primit cartea »Iobăgia« de Ioan Russu-Șirianu și n'au trimis încă prețul ei sunt rugați prin această a trimite suma de 3 cor. 30 fileri.

— Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintachek«, orice damă se face frumoasă ca 'n barză. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în 2 loare roza 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 fileri, apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«, 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îl încăruntă părul să folosească regeneratul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Géza, Keletmért.

Economie.

Budapesta, 14 Octomvrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	23:38 — 23:40
Săcară pe Oct.	19:04 — 19:06
Cucuruz pe Malu	14:84 — 14:86
Ovăs pe Oct.	16:12 — 16:14

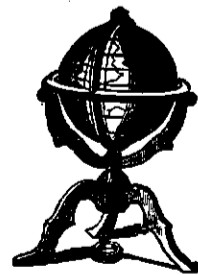
Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	23 K. — 24 K. 35 fil.
Din comitatul Albei — —	22 > 80 — 23 > 95
De Pesta — — — —	22 > 80 — 23 > 95
Bănățenesc — — — —	22 > 90 — 24 > 25
De Bacica — — — —	22 > 90 — 24 > 20
Săcară — — — —	19 > 30 — 19 > 45
Orzul de nutreț, cvallit. I.	15 > 85 — 16 > —
» de cvallitatea II.	15 > 50 — 15 > 75
Ovăs de — — — — I.	16 > 50 — 16 > 80
» — — — — II.	16 > 10 — 16 > 40
Cucuruz vechiu — — — —	17 > 25 — 17 > 40

Către amicii și abonații noștri!

Rogăm pe toți amicii și abonații noștri să binevoiască a ne trimite de urgență prețul abonamentului. Am intrat deja în ultimul cuartal și mulți nu și-au achitat nici cuartalul trecut. Rugăm stăruitor pe toți să-și achite datoria, în caz contrar vom fi siliți să le sistăm trimiterea ziarului.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Fiecare învățător

să ceară

catalogul special de hărți

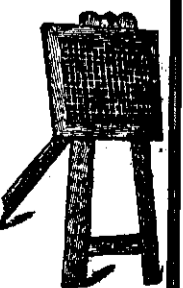
rechizite de învățământ, globuri, inscripții de școli și tot felul de alte obiecte

pentru învățământ, după prescrierea ministrului de instrucție publică.

Se capătă la librăria lui Ingusz I. și fiu.

Arad, strada Weitzer János.

Telefon pentru comit. Arad și Timiș 517.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

În urma încuviințării Ven. Consistor de 18 Septemvrie (1 Octomvrie) a. c. Nr. 77/1908, se publică licitațiune minuendă pentru repararea bisericii din comuna Valcani (Valkány) ppiatul B. Comloș. Terminul licitațiune se defige pe **Duminică 5/18 Octomvrie d. a. la 2 o:e** în localitatea localei.

Prețul de esclamare e de 6929 cor. și fil.

Doritorii de a licita au să depună în mână gata sau în hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10% dela prețul de esclamare.

Proiectul de spese, precum și condițiile de licitațiune se pot vedeà la oficiul parohial din loc.

Intreprinzători nu pot pretinde diurne și spese de călătorie, pentru prezentare și participare la licitațiune. Comuna bisericăscă își rezervă dreptul de a primi pe cel reflectant în care va aveà mai multă încredere.

Valcani, din ședința com. parohial ținută la 21 Septemvrie (4 Oct.) 1908.

Mihail Zomborean
paroh, preș. com. par.

Valerie Sepi
not. com. par.

Dr. Iosif Singer

medic specialist pentru boalele de piele, venerice și de beșici. Laboratoriu medical. Institut pentru trat. cosmetice. S'a mutat în palatul Minoriiilor, Arad.

Anunț.

Se primește un tânăr ca practicant în farmacie, care a terminat 6—8 clase. Farmacia din Arad str. Battyányi nr. 17 a.

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie orthopedică. Sighetul-Maramurășului.

Piața principală (Főtér)

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —

Prezervative femmeiești, Ciorapi de gumă, suspenzoare, bandaje, mănuși, bandaje „Diana” — irigatoare. —

Execut după comandă medicală ghete orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure. — roase. —

30.000 coroane garanție pentru curățenie.

In bucătărie și 'n casă

se curățã totul ce poate fi spălat și curățat cu săpunul Hirsch a lui Schicht.

Acesta e rezultatul unui studiu conștientos și profund, de zece ani. Posede o putere extraordinară curățat, e curat și liber de orice substanțe stricătioase. Fără grije se poate folosi pentru scopul de a curăți orice și se poate folosi și la lucruri unde celalalt săpun nu e bun sau dă mare grije folosirea lui.

ATELIER DE FOTOGRAFIAT DE PRIMUL RANG.

KOSSAK JÓZSEF

fotograf de curte cesaro regesc

ARAD, WEITZER JÁNOS UTCA 3. SZ.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincă că mi-am asortat din nou

atelierul meu de fotografiat

din Str. Weitzer János Nr. 3 și l-am deschis fiind montat corespunzător cerințelor artei moderne de fotografiat.

Nisuințele mele principale ca în trecut, tot așa și în viitor, vor fi să pregătesc lucrările din bransa aceasta cât se poate de bine, conștientos și cu prețuri de concurență.

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra următoarelor lucrări:

Fotografii în toate genurile, în mărime naturală după cele mai mici fotografii cu fond negru și sepla, acvarele, imprimate pigment și de gumă, picturi în oleiu, fotografii în colori naturale, fotografii de interior ș. a.

Cu deosebită stimă

Kossak József

fotograf de curte ces. reg. — — — —
fotograf al curții ces. reg. a arhiducelui Iosif.

ARAD: Weitzer János-utca 3. sz. — BUDAPEST: Kossuth Lajos-utca 12. sz.

— TEMESVAR: Szt. György-tér, casa proprie și SCALDA BUZIAȘ. —

AMERICA!

Plecare cu vaporul din

HAVRE
în fiecare Sâmbătă, din
VIENA

:: în fiecare Marția. ::
Bilete de drum prin

Linia franceză.

Bilete pentru căile
ferate americane în
prețuri originale.

Informații mai amănunțite

gratis și franco
numai prin

Linia franceză

Viena
(IV. bezirk).

Wiedener Gürtel nr. 16

(Peste drum dela gara de
:: sud și gara statului). ::

Rugăm să țineți cont de
adresă.

Chugyik Sándor, B.-Csaba

Fabricant de cimbale.

Pregătește
cele mai bune

cimbale,

precum și

repararea
tuturor in-
strumente-
lor

cu coardă

pe lângă garanție și prețuri moderate.

Cele mai bune mașini de cusut de azi sunt

PFAFF

Mersul ușor fără șgomot. Ediție de
Durabilitate fără seamăn. În întrebuințarea
cea mai eficientă, cea mai practică pentru
broderie artistică. Se pot căpăta în ma-
șinul lui

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

SZABÓ SÁNDOR

sculptor, auritor și fabricant de iconostase și altare

SZATMÁR, Báthory utca 18. sz.

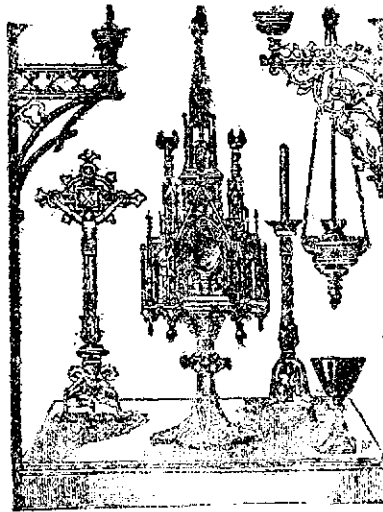
Face cu prețuri moderate:

iconostasuri,
altare,
amvoane,
jertvonicuri;

primește renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertvonicilor
și a amvoanelor, precum și tot felul de lucruri în bransa asta; cu
concursul pictorilor renumiți pentru pictarea icoanelor, precum și
tot felul de aurituri.

Dinsticțiuța muncii mele se adărește prin multele scrisori
de mulțumire, pe cari le am la mână: ca recea a parohiei din Ve-
resmart și Magyaronyát.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

Incercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 filleri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₁₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorința anticipiez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primește pe lângă onorar acuzitorii de afaceri abili
și demni de încredere.